

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Здійснення витрат є початком та основою діяльності будь-якого підприємства. Витрати первинні відносно виробництва, тобто для того, щоб запустити виробничий цикл, необхідно здійснити витрати. Ефективне управління витратами допомагає досягнути стратегічних цілей суб'єкта господарювання, оскільки саме від обсягу витрат залежить рівень прибутковості, обсяг діяльності та ринкова вартість підприємства.

У процесі управління витратами слід керуватися принципом мінімізації їх загальної величини у поєднанні з раціональним розміщенням виробничих ресурсів. Зменшення витрат може бути здійснено за рахунок зниження якості продукції або відмови від випуску окремих її видів, що може призвести до зниження конкурентоспроможності. В умовах ринкової економіки втрата конкурентних переваг означає, щонайменше, зниження прибутковості.

Прийняття управлінських рішень щодо використання економічних ресурсів в умовах їх обмеженості, стабільності та розвитку підприємства є основним завданням, яке вирішують у процесі управління на макро- і мікрорівні. Досягнення вказаних цілей підприємством створює передумови для отримання максимально можливого прибутку і економічного зростання.

В Україні з моменту здобуття незалежності питанням управління формуванням собівартості продукції, удосконалення процесів планування, калькулювання і аналізу витрат не приділялося належної уваги. В даний час, в умовах критичного спаду виробництва, в теорії і практиці управління все більше враховують досвід розвинених країн.

Питання ефективного управління витратами особливо актуальне в умовах інфляції, постійного росту тарифів і цін на ресурси, коли дані про теперішні виробничі витрати необхідно постійно звіряти з даними про майбутні витрати. Крім того, для отримання прибутку, замість зменшення витрат на виробництво продукції, підприємці найчастіше практикують збільшення цін на готові вироби. Тому ефективне управління витратами підприємств є суспільно важливим.

Загальні теоретичні аспекти управління, які стосуються і управління витратами, розкрито в економічній літературі з менеджменту,

теорії фінансів та фінансового менеджменту. Зокрема, основні засади та загальні функції управління висвітлені в роботі Стадник В.В. та Йохною М.А. [1]. Окремі дослідники, зокрема Давидович І.Є. [2], виділяють предмет управління витратами в окрему дисципліну. Проблему управління витратами досліджували Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. [3], однак поняття та сутність управління розкрито з загальних позицій менеджменту.

Ефективність менеджменту залежить від здійснених витрат і визначають як відношення результату від прийняття рішень до пов'язаних з їх виконанням витрат.

У теорії менеджменту виділяють три рівні управління за суб'єктами:

1. технічний – нижня ланка керівництва (менеджери, які керують переважно робітниками);
2. управлінський – середня ланка керівництва;
3. інституційний – вища ланка керівництва (адміністрація, яка здійснює загальне стратегічне управління).

Функції управління витратами – це складові системи управління витратами, зумовлені поділом праці, які характеризуються регулярністю та циклічністю.

У системі управління витратами доцільно виділити два рівні: оптимізаційний та інформативний, складовими яких є такі функції: організація, мотивація, контроль, планування.

В літературних джерелах розрізняють дві автономні системи [3, с. 21]:

- підсистема, яка управляє (управлінська);
- підсистема, якою управляють (технологічна, керована).

Оптимізаційний рівень управління витратами реалізується через управлінську систему, яку створюють поетапно:

1. формування організаційної та виробничої структури, тобто розробка ієрархічної системи функціональних та лінійних зв'язків у межах організації (визначення сфер відповідальності та центрів витрат за всіма видами продукції);
2. визначення цілей організації, зокрема прийняття рішень щодо витрат: визначення доцільності виробництва окремих видів продукції (виконання робіт, надання послуг), вибір альтернативних напрямів діяльності, сировини, обладнання, технології виробництва. Наслідки від прийнятих рішень підлягають оцінюванню;
3. контроль за досягненням встановлених цілей, спонування, спрямування діяльності працівників для досягнення визначених пара-

метрів показників. Мотивацію працівників заохочують за досягнення планових показників і економії витрат, покарання за перевитрати не допускаються;

4. організація заходів, спрямованих на подолання виявлених у процесі контролю проблем, організація ефективного застосування засобів виробництва, оптимізація обсягів виробництва, координація діяльності елементів виробничого процесу.

Інформативний рівень управління пов'язаний з функціонуванням управлінської підсистеми, передбачає здійснення комплексу робіт щодо цілеспрямованого формування витрат. Інформація, що формується на цьому рівні підлягає постійному контролю та мотивації персоналу і його заохоченню до зниження витрат. У свою чергу, тип організаційної структури обирають з урахуванням обсягу робіт на інформативному рівні (ланок контролю за обсягом та структурою виробничих запасів, нормативними та фактичними витратами на виробництво, удосконалення нормативної бази тощо).

Таким чином, управління витратами – це безперервний процес їх планування, обліку, аналізу, контролю та прийняття рішень щодо подальшої економічної політики підприємства з використанням інструментів мотивації працівників на всіх рівнях сформованої організаційної структури.

Список використаної літератури:

1. Стадник В.В. Менеджмент: посібник. / В.В. Стадник, М.А. Йхна. – К.: Академвидав, 2003. – 464 с. (Альма – матер)
2. Давидович І.Є. Управління витратами: навчальний посібник. / І.Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
3. Турило А.М. Управління витратами підприємства: навч. посібник. / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
4. Сучасні проблеми розвитку системи обліку в Україні: монографія / За ред. М.С.Пушкаря – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 268 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Данилюк І.В.